

Dolní hřbitov po opravách

Barokní stavba ve Žďáře nad Sázavou II., známá mezi místními jako „Dolní hřbitov“, prošla v posledních čtyřech letech celkovou obnovou a dočkala se na podzim tohoto roku slavnostního znovuotevření.

Hřbitov vznikl z iniciativy opata Václava Vejmluvy v době, kdy městu hrozila morová epidemie. Stavbou pak opat Vejmluva pověřil architekta Jana Blažeje Santiniho. Hřbitov byl roku 1709 vysvěcen, nicméně Žďár byl nakonec před morem uchráněn. Obyvatelé tuto záchranu připisovali přímlově Panny Marie, patronky klášterního kostela. Samotný hřbitov však začal sloužit svému účelu až později.

Původně byl vystavěn na půdorysu sférického trojúhelníku a měl pouze tři kaple jako odkaz na Nejsvětější Trojici. Pozorný návštěvník si jistě všimne jeho historického tvaru, který je vyznačen pomocí kresby na fasádách kaplí a vyznačením trasy zdi pomocí kamenů v trávě. Symbolika trojúhelníku byla porušena dostavbou čtvrté kaple v roce 1755, ke které došlo z podnětu opata Bernarda Henneta.

Obnova hřbitova začala v roce 2022 západní kaplí, do které již zatékalo kvůli dožilé a místy chybějící šindelové krytině. Nepůvodní bednění navíc způsobilo špatné provětrávání, což vedlo ke vzniku hniloby na některých částech krovu. Poškozené prvky proto musely být vyměněny či naprotézovány. Následně byla položena nová šindelová krytina s dvojitým krytím a byly opraveny štuky, římsy i omítky. Po finálním fasádním nátěru kaple výrazně prokoukla. V následujícím roce 2023 byla opravena jižní kaple, kde byly opakovány již osvědčené postupy.

O rok později, v roce 2024, se přistoupilo k obnově východní kaple a dvou ohradních zdí. Práce na východní kapli byly náročnější, protože při dřívější opravě došlo ke změně tvarosloví střechy – krokve byly rovné a výsledná podoba se lišila od ostatních kaplí. Návrat k původnímu řešení byl složitý zejména kvůli ramenátům s proměnlivými rozměry. Výraznou pomoc při obnově poskytli podporovatelé z Anglie, kteří přispěli nejen finančně, ale také se osobně zapojili do prací.

V roce 2025 zbývalo dokončit obnovu severní kaple a posledních dvou zdí. Krov byl ve výrazně lepší kondici, a proto si vyžádal jen minimální zásahy. Na jaře pomohli farníci se snesením krytiny ze zdí, díky čemuž se opravy podařilo zvládnout během jarních a letních měsíců. Zajímavostí, která na první pohled nemusí být patrná, je, že každá kaple má unikátní konstrukci krovu.

Generální obnova byla rozdělena do čtyř etap a financována za podpory Kraje Vysočina, Ministerstva kultury a Města Žďár nad Sázavou.

Největší poděkování patří široké rodině drobných dárců, díky nimž se podařilo pokrýt celkové náklady ve výši 4 439 773 Kč. Za odborné vedení a hledání ideálního řešení patří dík pracovníkům památkové péče. Realizaci obnovy zajistily firmy Tes-Pam, s.r.o. a LS mont, s.r.o., kterým rovněž náleží velké uznání.

Dolní hřbitov je otevřen veřejnosti během letních měsíců. Návštěvníci se zde mohou pokochat nejen pohledem na obnovené stavby, ale také na historické kříže a originály soch z barokního mostu ve Žďáře nad Sázavou, které jsou vystaveny k detailnímu prohlédnutí.

Za dobrovolné vstupné zde provázejí průvodci, kteří návštěvníkům rádi sdělí mnoho dalších zajímavostí o historii místa i průběhu obnovy.

Slavnostní znovuotevření Dolního hřbitova se konalo 4. října 2025 v 15:00. Desítky návštěvníků si mohly prohlédnout historické fotografie nebo snímky z oprav. Po přivítání a úvodním slovem o. Marka Husáka, přiblížila paní Adéla Tlustošová návštěvníkům historii hřbitova a následně technická stavebních investic Žďárského děkanství, Jitka Klementová, seznámila přítomné s průběhem samotné obnovy. Na závěr bylo pro návštěvníky připraveno krátké hudební vystoupení Vojtěcha Roseckého a Jana Kolouška.